

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด  
เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

### ความละเอียดของจิต

ให้พากันสนใจดูหัวใจเจ้าของนะ ที่ท่านสอนให้ภาวนา ได้แก่การอบรมจิต จิตมันลุกลี้ลุลอน ให้ใช้สติบังคับหรือคำบริกรรมคำใดก็ได้มีสติกำกับรักษา จิตมันหลุกหลิกๆ เมื่อมีสติจับหรือให้มันทำงานเสียอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นพุทโธ มีสติอยู่กับพุทโธ ไม่ให้ทำงานเร่ๆ ร่อนๆ ดังที่เคยทำมา นั้นเป็นงานของวิภูทุกซ์ งานพุทโธกับสติติดกันนั้นงานวิภูทุกซ์เป็นสุขขึ้นมา

อยากให้พี่น้องทั้งหลายได้เห็นหัวใจดวงนี้ ดูโลกดูสงสารดูที่ไหนถ้าไม่ดูใจดวงนี้เสียจะไม่รอดนะ โลกมันกว้างแสนกว้างจิตใจก็หาประมาณไม่ได้ ดูกันวันยังค่ำคืนยังรุ่ง คิดปรุงตลอดเวลาหาสาระไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงให้มาทำประโยชน์ที่เป็นสาระเสียบ้าง อย่างน้อยบ้าง มากกว่านั้นพิดกันตลอดเลย เพราะการภาวนามีหลายชั้น ชั้นแรกล้มลูกคลุกคลาน สติสู้กิเลสไม่ได้ ตั้งสติไม่ค่อยได้ หาอุบายวิธีการระงับ มีเครื่องสนับสนุนให้ระงับความฟุ้งซ่านรำคาญ เช่นอย่างผ่อนอาหาร อดอาหารบ้าง อดนอนบ้าง หลายประเภทที่ท่านทำ

อย่างที่เรานั่งอยู่ที่นี่เราเคยทำมาแล้ว จึงได้เตือนหมู่เพื่อน ทำอะไรมันมักจะผาดโผนสำหรับเราเอง ถ้าอดอาหารดีมันก็มีแต่จะอดอาหารตลอด จนท้องเสีย จนจะเข้าพรรษาปีพ.ศ.เท่าไรน้ำ มันจะไปจริงๆ ท้อง ฉันท่าไรไหลออกเลย แต่ก็ดีได้ยาหมอตั้งมาระงับดับ ไม่อย่างนั้นไประยะนั้นแหละ ได้ยาหมอตั้งเป็นคนจีนมาระงับและดับท้องมันจึงไม่เสียต่อไปและไม่ตาย นี่ละการอดอาหารอดนานๆ เสียทางธาตุชั้นธนะ คือมันไม่มีอะไรย่อย ดูมันจะเป็นอย่างนั้น มันก็มาย่อยตัวเอง

ที่นี้การภาวนาอดอาหารมันดีมันก็นักทางด้านภาวนาเรื่อย ไม่คำนึงถึงธาตุถึงชั้นธ บทเวลาหันมามองดูธาตุชั้นธมันจะไปแล้วนี่ จึงต้องได้ยับยั้งกันไว้ด้วยยาอะไรต่ออะไร จึงค่อยมีชีวิตต่อมา ทำความเพียรเพื่อฆ่ากิเลสนี้หนักมากไม่ใช่ธรรมดา เราได้ทำแล้วเต็มกำลังความสามารถ บางที่แทบจะไม่อยู่ จะเป็นจะตายมันก็ไม่ตายนะละ มันก็ทนมาได้ คือการอดอาหารนี้ทำสติให้ดีขึ้น การร่งเหงาหาวนอนก็ไม่ค่อยมี ถ้าอดไปถึงสองสามวันความร่งเหงาหาวนอนไม่มี นอนน้อยมาก สติดี ดีตลอด ที่นี้เห็นว่าผลสติดีก็เลยไม่คำนึงถึงธาตุชั้นธ ธาตุชั้นธเครื่องใช้ก็จะพังไปอีกแหละ จึงต้องมาเยียวยารักษา ทั้งรักษาจิตทั้งรักษาธาตุชั้นธด้วย

เวลามันเอากันจริงๆ มันไม่ได้คำนึงคำนวณถึงธาตุถึงชั้นธนะ ระหว่างธรรมกับกิเลสพิดกันบนหัวใจ มันเอาจริงๆ นะละ บางคืนนอนไม่หลับเลยมันหมุนกัน ถึงชั้น

สติปัญญาที่กำลังมาก ความเพียรไม่มีหยุดหย่อนเลย ตลอดเวลา เว้นแต่หลับ ดีไม่ดี บางคืนนอนไม่หลับ ความเพียรระหว่างกิเลสกับธรรมพัดกัน เวลามันยังไม่ได้เหตุได้ผลอะไรนี้การภาวนาล้มลุกคลุกคลาน ความขี้เกียจขี้คร้าน ความท้อแท้อ่อนแอมาด้วยกัน ความอดสำหรับพยายามก็ตันกันเข้าไป แล้วค่อยได้ผลขึ้นมา หาวิธีทำหลายด้านหลายทาง ทั้งอดอาหาร ทั้งอดนอน หลายแบบหลายฉบับ และการทดสอบทางปัญญาด้วย ต้องใช้ปัญญามาแนบอยู่เสมอ

ที่นี้จิตก็ค่อยสงบตั้งรากตั้งฐานได้ จิตสว่างมากขึ้นมาละที่นี้ ความเพียรก็หนักละ เมื่อความเพียรหนัก หนักเข้าจนกระทั่งถึงยืนเดินนั่ง เว้นแต่นอนหลับ นอกนั้นมีแต่การประกอบความเพียร บางคืนนอนไม่หลับเลย คือจิตทำงานระหว่างกิเลสกับธรรมพัดกัน นี่ละการประกอบความเพียร เมื่อได้ผ่านไปแล้วมันก็รู้เรื่องราวแห่งหนักเบาของการต่อสู้กับกิเลส จึงได้มาเตือนหมู่เพื่อนเสมอ เพราะเรามันเป็นนิสัยผาดโผนอยู่ ทำอะไรรู้สึกจะผาดโผนโจนทะยาน มันเลยความพอดี

อยู่กับพ่อแม่ครูจารย์มันท่านก็เตือนเสมอ คือเอาผลของการภาวนาเล่าถวาย ท่าน ท่านฟังทั้งสองแง่ แง่ได้แง่เสียท่านฟัง เราพิจารณาเอาตั้งแต่แง่ได้ แง่เสียไม่คำนึง ซี่ ธาตุชั้นเสียลงไป ท่านคอยเตือน ท่านเตือนส่วนมากท่านจะยกมา สารถีฝึกมาเขา ต้องหาวิธีฝึกหลายอย่าง เวลาม้ำมันผาดโผนโจนทะยานไม่ยอมฟังเสียงสารถีผู้ฝึกมา มันผาดโผนมากนายสารถีก็ต้องฝึกทรมาน ไม่ควรให้กินหญ้าไม่ให้กิน ไม่ควรให้กินน้ำไม่ให้กิน แต่การฝึกฝึกอย่างหนัก เอาจนกระทั่งมันมันค่อยหายพยศลงมา การฝึกก็ค่อยลดกันลงมา ท่านสอนอย่างนั้น แล้วก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ

พอจิตมันได้หลักได้เกณฑ์แล้วการฝึกประเภทนั้นมันก็ลดไป เป็นแต่ความหมุ่นกันกับธรรมเรื่อย ๆ ไปอย่างนั้นละ กิเลสตัวมืดบอดมันปิดบังจิตใจให้มืดให้บอดนะ กลางวันพระอาทิตย์ร้อยดวงก็ตามแต่มันจะไม่มองความสว่างไสวของพระอาทิตย์ มันจะมีแต่ความมืดตื้ออยู่ภายในจิตใจละ นี่ก็เอากันอย่างหนักเหมือนกัน แล้วก็ผ่านไป ๆ ที่เล่าให้ฟังนี้วิธีการหรืออุบายภาวนาเจ้าของ แต่เราก็อย่างว่าละมันไม่ค่อยเหมือนใคร จะทำอะไรใครมายุ่งไม่ได้ แน่เป็นอย่างนั้น ออกกรรมฐานก็ออกคนเดียวเลย บอกว่า ป่าช้าอยู่กับเรา เป็นตายเรารู้เราเอง เท่านั้นละ มันก็พัดกันเลย

สุดท้ายกิเลสกับธรรมพัดกัน กิเลสก็อ่อนลง ๆ ธรรมมีกำลังกล้าฆ่ากิเลสลงได้มุดมอดภายในจิตใจ ใจก็สว่างจ้าขึ้นมา นั่นการภาวนาทำอย่างนั้น บางทีก็เกิดความอัศจรรย์ในใจตัวเองเวลาจิตมันสว่างไสวมาก ๆ แต่ก่อนมันมืดตื้อ ครั้นเวลาฝึกไป ๆ เป็นถึงขั้นอัตโนมัติแห่งการภาวนาคือเป็นไปเอง ๆ อย่างนั้นมันไม่หยุดไม่ถอย กลางคืน

นอนไม่หลับก็มี ตลอดรุ่งไม่หลับ กลางวันมาจะนอนให้หลับมันก็จะไม่ยอมหลับ คือจิตกับธรรมชาติทำงานต่อกันกับกิเลส มันหมุนกันตลอดเวลาเลย

ลงทางจงกรมแล้วไม่รู้จักขึ้น เอาจนกระทั่งก้าวขาไม่ออก คือมันลึ้มวันลึ้มคืน ก้าวขาไม่ออก หมดกำลังแล้วได้พักสักทีหนึ่ง ถ้าว่านั่งก็เหมือนกัน เหมือนหัวตอ ว่าเดินก็เอาถ้าได้ลงแล้วจนก้าวขาไม่ออกมันถึงจะหยุด นั่นละการประกอบความเพียรหนักมากสำหรับเราผู้มีนิสัยवासนาไม่กล้าแข็งอ่อนแอสู้กิเลสไม่ได้ ต้องเอากันอย่างหนักทีเดียว แต่ความเอากันอย่างหนักนั้นมันเป็นพลังทำให้เกิดอุปายต่างๆ ภายในจิตใจ จิตใจค่อยสงบร่มเย็น ค่อยสว่างไสว ทีนี้ความคิดความปรุงทั้งหลาย มุ่งไปในทางธรรมล้วนๆ เลย ไม่ได้ออกไปทางกิเลสตัณหา มีแต่มุ่งต่ออรรถต่อธรรม

สุดท้ายจิตที่มันมืดตื้อมันก็สว่างขึ้นมาๆ สว่างจนตัวเองก็อัสจรรย ไม่ใช่ธรรมตามันสว่างไสว มองไปทางไหนทะเลลุ่มเลย โลกนี้กลายเป็นโลกว่างไปหมด ไม่มีอะไรมาผ่านหัวใจ เวลามันสว่างมันสว่างอย่างนั้น สุดท้ายมันก็ว่างไปหมด โลกธาตุนี้ว่างหมด มาย้อนที่หลังหัวใจก็มาว่างอีก มาว่างที่หัวใจ วางที่หัวใจ ปล่อยวางที่หัวใจแล้ว นั่นละทีนี้เป็นจุดมุ่งหมายสว่างจ้าขึ้นมา

เวลามันหนักมันหนักจริงๆ การประกอบความพากเพียร แต่วิธีการภาวนามันก็จะแนบไปด้วยการอดอาหารสำหรับเราเอง เอาจนท้องเสีย คือมันได้ผลดี ไม่คำนึงถึงธาตุถึงขั้นนี้ คำนึงแต่ผลประโยชน์ที่จะได้ ธาตุชั้นนี้มันก็เสีย เอาจนกระทั่งโลกธาตุนี้ว่างไปหมด นี่ละจิตดวงมันมืดบอดเวลาได้เปิดออกด้วยความพากเพียรไม่หยุดไม่ถอยจิตก็ค่อยสว่างไสวขึ้นมา สว่างจ้าขึ้นมา สุดท้ายครอบโลกธาตุ จิตสว่างนี้ครอบโลกธาตุ ไม่ใช่ธรรมตา นี่ละจิตที่เกิดขึ้นจากการภาวนา

ทำจิตใจให้สงบเสียก่อน อย่งไรก็ตามสตินี้ปล่อยไม่ได้ สติสำคัญมาก ถ้าสติติดกันกับความพากเพียรอยู่เสมอ ก็เรียกว่ามีความเพียรไปตลอด ถ้าผลอสติเมื่อไร ความเพียรก็ขาด ความเพียรมารวมอยู่ที่สตินะ ถ้ามีสติอยู่ที่ไหนก็เป็นความเพียร ขาดสติแพล้บเดียวความเพียรขาดไปด้วยกัน สติจึงเป็นของสำคัญ ท่านแสดงไว้เป็นภาษาบาลีว่า สติ สพุพตฺถ ปตฺถิยา สติจํตํปรารธนาในที่ทั้งปวง คือไม่มีเว้นที่สติจะไม่เข้าแทรกอยู่ตลอดเวลา นั่นละการทำความเพียร

การประกอบความพากเพียร เวลาจิตมันหยาบนี้มันก็อยู่ในชั้นอสุภะอสุภัง ไปเยี่ยมป่าช้าผีเป็นผีตายผีสดผีแห่งในป่าช้า แล้วก็ย้อนเข้ามาพิจารณาป่าช้าตัวเองในร่างกายของเรามีอะไรบ้าง พิจารณาป่าช้าของตัวเอง ป่าช้าภายนอกเทียบกันได้ทุกสัดทุกส่วน ป่าช้าภายนอกก็ปล่อย กลับเข้ามาพิจารณาป่าช้าภายใน สุดท้ายป่าช้าภายในก็อิมพอ ปล่อย จากนั้นจิตก็เป็นความว่างเปล่าไปเรื่อย ๆ

ที่นี้เวลามันว่างโดยสิ้นเชิงแล้วนี้ ท่านบอกว่านิพพานเที่ยงไม่ได้ไปสงสัยถามใคร  
 ละ พระพุทธเจ้ามีที่พระองค์ไม่ได้ไปทูลถาม ว่าท่านเหมือนกันหรือผิดกันที่ตรงไหน  
 พระพุทธเจ้า หมายส่วนใหญก็คือความบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์นี้เหมือนกันหมด ไม่ต้อง  
 ถามองค์นั้นองค์นี้ละ แต่ถ้าถามถึงอาการของรูปของกายนี้ว่าพระพุทธเจ้าองค์นั้นมี  
 รูปลักษณะอย่างนั้นมีลักษณะอย่างนั้น พอจิตเข้าถึงขั้นบริสุทธิ์เป็นอันเดียวกันแล้ว  
 พระพุทธเจ้าทางรูปทางนามมีไม่มีมันเหมือนกันไปเลย พระพุทธเจ้ากับเรากับใครมันก็  
 เป็นอันเดียวกันบรรดาท่านผู้บริสุทธิ์ บริสุทธิ์อย่างนั้นละ

ให้พากันฝึกหัดภาวนาบ้างนะ การภาวนานี้สำคัญมาก รู้จุดหมายปลายทางของ  
 ตนเอง จิตนี้มันท่องเที่ยวตลอดเวลา เกิดภพน้อยภพใหญ่สูงต่ำ นรกอเวจีมันไปหมด  
 ขึ้นสวรรค์ชั้นพรหมมันไป ขึ้นแล้วลง ลงแล้วขึ้นอยู่อย่างนั้น ก็คือจิตดวงนี้ แต่เวลาชำระ  
 จิตดวงนี้ให้สว่างขึ้นมาแล้วมันก็รู้ทิศทางของการเกิดการดับ การไปการมาของจิตที่  
 มันท่องเที่ยวไปทางไหนบ้าง มันก็หักห้ามกันอยู่ สุดท้ายก็มาหักห้ามได้ที่จิต จิตตัวเศร้า  
 หมองมืดตื้อนี้ถ้าเป็นคนก็คนตาบอดเดินชนต้นไม้ต้นเสา ตกเหวดกบ่อ ใจบอดก็แบบ  
 เดียวกัน คิดทางที่ดีที่ตีไม่ค่อยคิด อันไหนที่จะเป็นภัยแก่ตนมันชอบจะคิดอันนั้น

ที่นี้พอได้ระงับดับกันลงด้วยจิตตภาวนามีสติเป็นฐานสำคัญแล้ว จิตก็ค่อยสงบ  
 เย็นลงไป ๆ จนกระทั่งสามแดนโลกธาตุนี้ปล่อยวางหมดโดยประการทั้งปวง ไม่มีอะไร  
 เหลือ แม้ที่สุดธาตุชั้นธของตัวเองที่ครองหรือรับผิดชอบกันอยู่ก็ปล่อยภายในจิต ไม่ยึด  
 ไม่ถือเป็นแต่เพียงดูแลรักษากันไปเท่านั้น เรียกว่าปล่อยหมดโดยสิ้นเชิง ยังเหลือแต่  
 ธรรมชาติคือจิตที่บริสุทธิ์สุดส่วนแล้วเป็นธรรมชาติ จิตดวงนี้แหละเมื่อบริสุทธิ์เต็มที่  
 แล้วก็ป็นธรรมชาติ ธรรมชาติกับนิพพานเที่ยงอันเดียวกัน ถึงขั้นธรรมชาติแล้วก็  
 นิพพานเที่ยง

นั่นการฝึก ที่นี้ฝึกแล้วการที่จะไปจะอยู่จะเกิดในภพใดชาติใดมันตัดขาดสะบั้น  
 เข้ามา อยู่ในหัวใจที่ขาดแล้วจากภพชาติทั้งหลาย เป็นใจที่บริสุทธิ์ เป็นใจที่เรียกว่า  
 ธรรมชาติ นี่ละหมด ใจหมดเหตุหมดผล ปัจจัยที่จะมาสืบต่อให้เกิดภพนั้นภพนี้สูง ๆ  
 ต่ำ ๆ ก็ไม่มี หมด เหลือแต่เป็นธรรมชาติล้วน ๆ นั่นละท่านว่านิพพานเที่ยง เที่ยงที่ใจ  
 หายสงสัยในการเกิดการตายของตนภายในจิตนั้นแหละ ที่นี้ก็หายสงสัยไปเลย นี่ที่สุด  
 ของการภาวนา ที่สุดของการสร้างความดีทั้งหลายด้วยประเภทต่าง ๆ แล้วก็มารวมกันที่  
 จิตตภาวนาเป็นทำนบใหญ่ เมื่อภาวนารวมตัวกันลงสุดขีดแล้วก็มาหมดเหตุหมดปัจจัย  
 ที่ตรงนั้นละ แล้วสิ้นสุดการเกิดตาย ใจเป็นนักท่องเที่ยวก็นำรู้ตัวในเวลานั้น เรียกว่า  
 หยุดแล้วการเกิดตาย ไม่ติดไม่ข้องกับสิ่งใดพอจะให้ตั้งภพตั้งชาติในสิ่งนั้น ๆ ไม่มี

ดังที่ท่านสอนไว้ว่าพระตีสสะท่านได้จิวรมา พวกมันตัดกันเย็บซ่อมเรียบร้อยแล้ว พอตีกลางคืนท่านเกิดอุบัติเหตุในธาตุชั้นธของท่าน เลยตายปัจจุบัน ท้องเสีย ตาย ปัจจุบัน พอตายแล้วแทนที่จะไปสวรรค์นิพพานที่เจ้าของมุ้งมันมานานแสนนานกลับไม่ไป มาหวังจิวรฝันตัดเย็บซ่อมเรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ได้ครองนี้เพียงอย่างเดียว จิตเลยมารเป็นเส้นติดอยู่ในจิวรฝันนั้นเสีย พอท่านลึกลงไปนี่ท่านก็มาเป็นเส้นห่วงใยในจิวรติดจิวร ไม่ยอมไปสวรรค์-นิพพานซึ่งเลิศกว่าจิวรนี้เลย มาติดจิวรของท่าน

พระพุทธเจ้าจึงรับมารับสั่งพระ นี้ละใครจะรู้จักจิตของพระตีสสะเป็นอย่างไร แต่พระพุทธเจ้าทรงรู้ว่าพระตีสสะตายแล้วแทนที่จะไปสวรรค์ กลับมาเป็นเส้นติดอยู่ที่จิวร ไม่ยอมไปสวรรค์นิพพาน พระพุทธเจ้าก็มาสั่งห้ามพระทั้งหลายไม่ให้มาแตะต้องในจิวรฝันนั้น ซึ่งเวลานี้เย็บซ่อมเรียบร้อยแล้วตากไว้ แต่เจ้าของตายไปเสียแล้วกลับมาเป็นเส้นเกาะจิวรฝันนั้นอยู่ เพราะความห่วงใยเสียตาย พระพุทธเจ้าห้ามไม่ให้พระองค์ใดมาแตะ เพราะเวลานั้นพระตีสสะกำลังหึงหวงมากทีเดียว ถ้ามีใครมาแตะจะเกิดโทษ ความเคียดความแค้นจะตกนรกไปอีก เลยห้ามไม่ให้มาแตะจิวร ตากไว้อย่างไรก็ให้ตากไว้อย่างนั้นแหละ

นี่มีผู้มาตัดสินนั้นนั้น ถ้าไม่มีผู้มาตัดสินแล้วกรรมตาเจ้าของตายแล้วจิวรใครอยากเอาไปใช้ที่ไหนก็แจกกันไป แต่นี้ก็มีพระพุทธเจ้ามาสั่งห้ามไม่ให้มาแตะจิวรฝันนี้ ท่านตีสสะนี้ท่านบำเพ็ญเพื่อไปสวรรค์นิพพาน ครั้นสุดท้ายแล้วสวรรค์นิพพานสู่เป็นเส้นมาติดจิวรไม่ได้ ตายแล้วมาเกาะที่จิวร ท่านห้ามพระไม่ให้พระไปแตะ พอได้เวลาเส้นตาย อายุเส้นประมาณสักเจ็ดวันละมั้ง เส้นตายแล้วก็ไปสวรรค์ พระตีสสะตายแล้วไปสวรรค์ พระองค์จึงรับสั่งให้พระเอาจิวรนี้ไปแจกใช้กัน ตอนนั้นห้ามไม่ให้มาแตะ เพราะพระตีสสะกำลังหึงหวงในจิวรมาก ใครมาจับมาแตะต้องไม่ได้ จะเกิดความเคียดแค้นแล้วจะตกนรก ที่นี้พระตีสสะตายไปแล้วคราวนี้ไปสวรรค์แล้ว จึงรับสั่งให้พระมาเอาจิวรฝันนี้ไปแจกจ่ายกัน

นี่ละเห็นไหมความละเอียดของจิต ตายแล้วมาเป็นเส้นตัวละเอียดๆ อยู่ในจิวร แทนที่จะไปสวรรค์-นิพพานไม่ไป แต่ใครก็ไม่เห็นพระตีสสะตายแล้วไปไหน มีพระพุทธเจ้าเท่านั้นทรงรู้ทรงเห็นว่าพระตีสสะไม่ไปไหน มาเกาะอยู่ที่จิวร เพราะความหึงหวงในจิวรของตน พระองค์ก็ห้ามไม่ให้ใครไปแตะต้อง พระตีสสะกำลังหึงหวงในจิวรจะเกิดความเคียดแค้นแล้วจะตกนรกไปเสีย ไม่ให้ใครมาแตะต้องจิวร จนกระทั่งพระตีสสะตายจากเส้นนั้นแล้ว ไปสวรรค์ พระองค์จึงรับสั่งให้นำจิวรนี้ไปแจกใช้กัน

นี่ละความละเอียดลออของตัวเส้น เส้นก็คือตัวจิตนั้นแหละมันมาเกาะเป็นเส้นอยู่นั้น เมื่อพระตีสสะไปสวรรค์แล้ว ก็รับสั่งให้เอาจิวรนี้ไปแจกจ่ายสำหรับผู้ที่ยิวรขาด

ใช้ไม่ได้ก็เอาจิวรี่ไปครอง นั่นละท่านมีเหตุผลของท่านอย่างนั้น จิตนี้ละเอียดมากนะ ให้เราดูตัวของเราเองด้วยจิตตภาวนา จิตละเอียดสุดยอดแล้วนี้มีอะไรแยบเข้ามาผ่าน จะรู้ทันที ๆ มาผ่านก็คือเรื่องภพเรื่องชาตินี้จะพาให้เกิดไปติดไปเกาะกับสิ่งนั้น ๆ

ทีนี้เวลาชำระนี้ออกหมดโดยสิ้นเชิงแล้ว ใจก็ถอนจากสิ่งทั้งหลายมาเป็นตัวของ ตัว ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันอยู่ที่ใจดวงนั้นแหละ จากนั้นก็หมดปัญหาไปเลย นี่ละ จิตต้องได้ฝึกได้พิจารณากันละเอียดลออ เจ้าของเองทราบไม่ได้ ต้องพระพุทธเจ้ามา ทราบให้ เราเอาให้มันรู้ในปัจจุบัน มันยังติดขัดเกาะอยู่กับสิ่งใดมันก็รู้ภายในตัว พอมัน ปล่อยวางหมดแล้วก็ไม่มีอะไรติดขัด ดิ้นนิพพานเลย ท่านว่าบรรลुरुหันธ์ เป็นอย่าง นั้นละ จิตดวงนี้ละเอียดลอมากขนาดนั้นละ ดวงพาเกิดพาตาย เพราะฉะนั้นเราจึงได้ใช้ การอบรมด้วยการสร้างความดีงาม เพื่อเป็นอุปกรณ์หนุนกันไปในทางที่ถูกที่ดี จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทางจิตบริสุทธิ์แล้วก็ผ่าน นิพพานไปเลย พวกท่านจำเอานะ มี เท่านั้นละ เทศน์เท่านั้นละวันนี้ เหนื่อย

วันนี้มีเทศน์บ้างเล็กน้อย การเทศน์ว่าการเราก็ไม่เทศน์ทุกวันเพราะเหนื่อย เหนื่อยมาก การเทศน์สอนคนก็เหนื่อย เทศน์สอนเจ้าของก็เทศน์สอนมาพอแล้ว ตั้งแต่ ออกปฏิบัติเรียกว่าเอาจริงเอาจัง เวลาเรียนหนังสือก็ทำภาวนา แต่ไม่ไหวใครทราบนะ เพราะพวกนี้มันมีแต่ลิงแต่ค่าง มันไม่ได้สนใจกับการภาวนา เราพูดขึ้นมา มันจะแห่ เอาหลงทิศไปนะ ตั้งแต่เราเดินจงกรมกลางคืนตึก ๆ พอว่างงานทางหนึ่งแล้วลงไปเดิน จงกรมเจียบ ๆ แล้วมีพระองค์หนึ่งเพื่อนกันนั้นแหละมา แล้วทำอะไร เราก็ผลอไป เดิน อะไรทำอะไร ว่าอย่างนั้นนะ เพื่อนกัน มันก็เหมือนแซนซายแซนชวา จะเอาโทษเอา กรรมกับใครก็ได้ใช้ไหม เราก็ตอบมาด้วยความโง่ของเรา เดินจงกรม ว่าอย่างนั้นนะ เหนอ จะไปสวรรค์นิพพานเดี๋ยวนี้เหอ ขึ้นเลยนะ รอเสียก่อน ๆ ให้เรียนหนังสือจบก่อน แล้วค่อยไปภาวนาด้วยกัน แต่ความจริงมันไม่ไป มันพูดแห่เฉย ๆ มันทำให้รำคาญ

เพราะฉะนั้นจึงต้องแก้ความโง่เจ้าของเสียใหม่ เวลาตึก ๆ ลงมาเดินจงกรม เพื่อนฝูงเดินมา ทำอะไร อ้อ เปลี่ยนบรรยากาศ ไม่ได้บอกว่าเดินจงกรม ถ้าอย่างนั้น มันแห่เอา ต้องบอกว่าเปลี่ยนบรรยากาศ อยู่กับหมู่กับเพื่อนจิตมันไม่ได้ปลายนะ ทางด้านจิตตภาวนา มันหากเป็นอันหนึ่งพูดยากนะ มันฝึกลึก ๆ เรื่องภาวนาอยู่ลึก ๆ เรื่องลึบเรื่องค่างบ้างชะนีออกสู่หมู่สู่เพื่อน เขาว่าอะไรว่ากับเขา เขาเป็นลิงก็เป็น เขาเป็น หมูเป็นหมาก็เป็นกับเขา ในวงพระพุทธรูปออกเล่นกัน แต่เรื่องภาวนาไม่ไหว เราเรียน หนังสืออยู่เราไม่เคยปลายนะภาวนา มันหากเป็นอยู่ในจิตนี้ละ

เพราะฉะนั้นเวลาว่าง ๆ มาแสดงกิริยาอย่างหนึ่งออกมา เช่นมันเปิดเผยในการ เดิน หมู่เพื่อนมาถาม ทำอะไร เราเชื่อก็บอกว่าเดินจงกรม เหนอ เอาแล้วนะ เหนอ จะไป

สวรรค-นิพพานแล้วหรือ ใหรือเสียก่อนนะ เรียนจบแล้วค่อยไปสวรรค-นิพพานด้วยกัน ความจริงมันไม่ไป มันมาแห่เราเฉยๆ ทีนี้ก็พลิกใหม่เวลามาเจอกันทีหลังเดินจงกรม นี่ทำอะไร เดินอะไร อ้อ เปลี่ยนบรรยากาศ ก็รอดพ้นไปได้ ไม่อย่างนั้นถูกมันแห่เอา

ไอ้มันมันเป็นนิสัยของตัวเอง เรียนหนังสืออยู่ไม่เคยละการภาวนา แต่ไม่เคยพูดให้ใครฟัง ไม่ให้ใครรู้ ใน ๗ ปีเรียนหนังสืออยู่กว่าจะได้ออกปฏิบัติ ๗ ปี จิตนี้รวมใหญ่ได้สามหน นั่นละจิตที่รวมใหญ่ไปบวชพรรษาแรก ไปถามภาวนากับท่านพระครูเห็นท่านเดินจงกรมตอนเช้า ตั้งแต่เช้านะๆ ท่านลงเดินจงกรม เราก็งงๆ เพราะเรานอนอยู่ในโบสถ์ ท่านอยู่หลังโบสถ์หลังพระประธานมีเตียง พวกนาคทั้งหลายนอนอยู่ทางหน้าโบสถ์ เราก็งงๆ ท่านอยู่เวลาท่านไปเดินจงกรมตอนเช้าๆ ตอนตีสี่ตีห้า พอสว่างท่านก็เข้ามาแล้วก็ทำวัตร เสร็จแล้วก็ออกบิณฑบาต นี่เป็นปกติของวัดโยธานิมิตร

พอเสร็จแล้วก็ถามท่านเรื่องภาวนา ภาวนาทำอะไรอยากภาวนา เออ ให้เอาพุทโธนะ ท่านว่าอย่างนั้น เราก็เอาพุทโธ ท่านบอกว่าท่านเองท่านก็เอาพุทโธ เราก็อำพทโธเรื่อยไป เราเรียนหนังสืออยู่ ๗ ปีจิตรวมใหญ่สามหน มันอัศจรรย์ไม่ลืมนะ ถ้าลงได้รวมได้หนหนึ่ง มันเป็นเชื้อลึกลงมากให้ติดอยู่ภายในใจ อยากทำภาวนา เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี จิตรวมได้สามหน นั่นละออกไปที่นี้ถึงได้เอาใหญ่เลย ออกไปก็เอาใหญ่จริงๆ

แต่ไม่มีใครรู้นะ เวลาเรียนหนังสือกับหมู่กับเพื่อนไม่ให้ใครรู้ มีแต่ละครลึงพูดหยอกเล่นกันอะไรตามประสาพระ ไม่ให้นอกเหนือธรรมวินัยไป แต่เรื่องภาวนาไม่แสดงไม่ให้อู้ เวลาจำเป็นได้ตอบออกไปก็ตอบอย่างนั้น ตอบที่แรกตอบตรงไปตรงมา พระเขาก็แห่เอาละซิ เหนอ จะไปสวรรค-นิพพานเดี๋ยวนี้ รอเสียก่อนนะ เรียนจบแล้วค่อยไปด้วยกัน ความจริงมันไม่ไป มันไม่สนใจ มันพูดแห่ไปอย่างนั้นละ นี่เราก็อลบลึกลงไป พอเดินจงกรมกลางคืนเพื่อนฝูงเดินมา ทำอะไร อ้อเปลี่ยนบรรยากาศ นั่งเรียนหนังสือนานดูหนังสือนาน เปลี่ยนบรรยากาศ เรื่องก็ผ่านไป ไม่มีเรื่องอะไร ถ้าภาวนาเหอๆ ขึ้นเลย จะไปสวรรค-นิพพานเดี๋ยวนี้หรือ เพราะฉะนั้นจึงไม่บอกให้ใครทราบ เป็นอยู่ในใจ เรียนหนังสือก็ภาวนา แต่ไม่บอกให้ใครทราบ

ตอนออกแล้วที่ขึ้นเวทีแล้วนี้พึดกันเลยละ ตั้งแต่นั้นมาขึ้นเวทีพรรษา ๗ หยุดเรียน มาอบรมกับพ่อแม่ครูจารย์ถึงพรรษา ๑๖ เป็น ๙ ปี ออกปฏิบัติภาวนาไปองค์เดียวๆ ตลอด ไม่เอาเพื่อนฝูงไปด้วย นิสัยเราเป็นอย่างนั้น เวลาออกปฏิบัติแล้วยังแล้วใครจะไปติดตามไม่ได้ อยากกินก็กิน ไม่อยากกินก็วันก็ตาม มันหากเป็นของมันเองในจิต นั่นก็ ๙ ปี ตั้งแต่พรรษา ๗ ออกปฏิบัติถึงพรรษา ๑๖ จำได้จนกระทั่งวันที่ ๗ พรรษาถึง ๑๖ พรรษา นั่นละพึดกันตลอดเหมือนตกรกทั้งเป็น หากความสุขไม่ได้ ฆ่า

กิเลสเอาอย่างหนัก ไปคนเดียวๆ ๓ ตลอด พรรษา ๑๖ จึงได้ตัดสิ้นกันลงได้ พรรษา ๑๖ ตัดสิ้นขาดสะบั้นเลยเรื่องวิภูวนวิภูจิต ขาดสะบั้นไม่มีเงื่อนต่อกันเลย นี่ฝั่งวิภูวน นี่ฝั่งแห่งวิภูจิต ฝั่งแห่งพระนิพพานอยู่คนละฝั่ง เอาให้ขาดสะบั้น หายสงสัยไม่ต้องไปถามใคร

พระพุทธเจ้าแสดงว่าสนฺทฺธิโก ประกาศขึ้นกับหัวใจดวงใดไม่ต้องไปทูลถาม พระพุทธเจ้า รู้เอง นี่ก็ตั้งแต่พรรษา ๗ ถึงพรรษา ๑๖ เป็นเวลา ๙ ปี จึงตัดสิ้นกันลงได้ แล้วจะไปถามใคร พระพุทธเจ้าประกาศไว้แล้วว่าสนฺทฺธิโก ผู้ปฏิบัติจะรู้ผลงานของตัวเอง ที่นี้เราเวลารู้ผลงานของเราขนาดไหนก็รู้ไปตามนั้นสนฺทฺธิโก ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งสนฺทฺธิโก ขั้นสุดท้ายก็รู้เอง ขาดสะบั้นไปหมด วิภูวนภายในจิตใจขาดมันก็รู้

ที่นี้สิ้นเสร็จแล้ว ท่านว่า วุสิตฺ พุทฺทมจฺริยํ ก็มาลงในจุดนี้ละ รู้ตัวเองโดยลำดับถึงขั้นสนฺทฺธิโก วาระสุดท้ายที่วัดดอยธรรมเจดีย์ วัดดอยธรรมเจดีย์นี้สำคัญอยู่ณะกับเรา ที่แรกมันก็แสดงฤทธิ์เดชแห่งความสำคัญของธรรมให้รู้ได้เห็นอยู่ อัจฉรย์ตัวเองก็ไปอัจฉรย์อยู่ที่นั่นทั้ง ๆ ที่จิตยังไม่หลุดพ้น มันหากเป็นความแปลกประหลาดอัจฉรย์ให้เห็นอยู่กับหัวใจที่ปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาี้แหละ จากนั้นมาก็ไปอัจฉรย์ขั้นสุดท้ายอยู่ที่วัดดอยธรรมเจดีย์ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ เวลา ๕ หุ่่มเป้งพอดี้ บอกรู้ได้กระทั่งเวลา นั้นละขั้นสุดท้ายไปปลงที่วัดดอยธรรมเจดีย์ ดูว่าวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ขาดสะบั้นออกจากกัน เกิดความอัจฉรย์ นั้นละอัจฉรย์สุดยอด จากนั้นแล้วไม่มีคำใดที่จะพูดอัจฉรย์ได้อีก ขั้นสุดท้ายลงตรงนั้นละ พ.ศ.๒๔๙๓ เป็นพรรษา ๑๖

นี่ก็มีเพื่อนองค์หนึ่งนะ เราก็ระลึกถึงคุณท่านไม่ลืม คืออันใดที่เป็นอยู่ภายในจิตของเราเราจะรู้ภายในจิต ไม่บอกใคร เช่นอย่างภาวนาอยู่พอจิตรวมลงไปสงบลงไปมีตาปะขาวมา เดินมายืนตรงหน้า ทั้ง ๆ ที่จิตรวมนะ มันออกมาแสดงภาพตาปะขาวมา มากี่มายืนตรงหน้าเรานับข้อมือ หก เจ็ด แปด พอข้อมือที่เก้าปีบแล้วมองมาหาเรา ทางนี้ก็รู้รับกันปีบเลยว่า ๙ ปีสำเร็จ สำเร็จมันมืออยู่สองแ่ง ๙ ปีตั้งแต่บวชมาถึงวันสำเร็จเป็นเวลา ๙ ปี อีกอันหนึ่งตั้งแต่ออกปฏิบัติ ๙ ปี จึงสำเร็จ

มาถึง ๙ ปีจิตยุ่งเหมือนไฟเผาหัวอก โอ๊ย มันจะสำเร็จอะไร ๙ ปี ตอนที่เป็นนั้นก็พรรษา ๗ ออกปฏิบัติที่แรก มาถึงพรรษา ๙ มันก็ไม่ได้เรื่องอะไร ไฟเผาหัวอก โอ๊ยไม่ใช่ละพรรษา ๙ นี่นะ ถ้าอย่างนั้นตั้งแต่ปฏิบัตินี้เอา ๙ พรรษานั้นแหละ ตัดสิ้นกันตรงนั้นตามความรู้อันนี้ พอออกพรรษาแล้วยังไม่สำเร็จ แต่จิตละเอียดมากนะ หากไม่สำเร็จ เลยมีเพื่อน คำว่าเพื่อนนี้หมายถึงผู้ฝากความคิดจิตใจ ฟังเป็นฟังตายกันจริง ๆ ไม่ใช่ไปเล่าให้พระฟังสุมสี่สุมห้านะ พระสุมสี่สุมห้าไม่รู้เรื่องอย่างนี้ ต้องผู้ปฏิบัติด้วยกัน เคยคุยกันมาแล้ว



ตอนนั้นออกพรรษาแล้ว จิตมันละเอียดยมาก แต่มันยังไม่สำเร็จชิ ก็เลยเอาที่นี้ ผมจะเล่าความโง่ให้ท่านฟัง เป็นอย่างไรเล่าชิ ก็นี้ภาวนาบอกว่า ๙ ปี สำเร็จ ผมก็ ดำเนินมา ๙ ปีตั้งแต่บวชมา แล้วเป็น ๙ ปีสำเร็จ หรือว่าเป็นอย่างไร ที่นี้ ๙ ปีนั้นบวช มาจิตเป็นไฟมันไม่ได้เรื่อง ที่นี้ ๙ ปีนี้ออกพรรษาแล้วในวันนี้จิตละเอียดยก็จริง แต่มัน ยังเราก็บอกว่ายัง ไม่สำเร็จ นี้ออกพรรษาแล้ววันนี้มันยังไม่สำเร็จ ท่านองค์นั้นท่านก็ตี ท่านแก้ให้ เราไม่ลืมคุณท่านนะ

โอย ไม่ใช่อย่างนี้ คำว่า ๙ ปี พอออกพรรษาปั๊บเป็น ๙ ปี พรรษานี้ต้องไปชน พรรษาหน้าชิ ท่านว่าอย่างนั้น เป็นเวลาที่จะบำเพ็ญและบรรลุธรรมได้สบายๆ จากนั้นไป อีกถึงพรรษาหน้าถ้าเข้าพรรษาปั๊บเมื่อไรแล้วคำว่า ๙ ปีก็สิ้นสุดลง เหนอ อย่างนั้นเหนอ เอาอีก ฟาดที่นี้เดือนหก เนาะเราก็ไม่ลืมนะ ดังที่ว่าวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๙๓ นั้นละไป ลงกันจุดนั้นเป็น ๙ ปี ยังไม่เข้าพรรษา เดือนหก เราก็ไม่ลืม ก็เป็นจริงๆ เออใช่ ใช่ได้ ไม่สงสัยเป็นจริงๆ ใน ๙ ปีนั้น

มันหากเป็นในจิต ถ้ามันเป็นในใจแล้วจะไม่เล่าให้ใครฟังนะ เราจะเก็บของเรา จนกระทั่งมันหมดวิสัยของตัวเองแล้วควรจะระบายให้ใครฟังเพื่อความช่วยเหลือกันเรา ก็เล่า อย่างที่เล่าให้พระเพื่อนกันฟัง ที่ว่า ๙ ปีสำเร็จ นี้ออกพรรษาแล้วมันยังไม่ สำเร็จ ว่าอย่างไร จิตนี้ยอมรับว่าละเอียดยแต่มันยังไม่สำเร็จ โอ้ ก็มันพึ่งออกพรรษา มัน ต้องเอาตั้งแต่นี้ไปถึงชนพรรษาหน้าชิ ท่านพูดนะ เป็นเวลาที่ทำความเพียรได้ตลอด สำเร็จได้สบาย เวลานี้มันพึ่งออกพรรษา จนกระทั่งเข้าพรรษาหน้า ๙ ปีถึงจะหมดไป เหนอ อย่างนั้นเหนอ ชัดอีก พอตีไปถึงเดือนหกไม่ถึงวันเข้าพรรษา ขาดสะบั้น เป็นอย่าง นั้นละ

คือการเล่าให้เพื่อนฝูงฟังต้องเล่าให้เฉพาะผู้ที่ปฏิบัติด้วยกันจริงๆ จังๆ นะ ไม่ใช่ตาสีตาสาก็เล่า โอยไม่ได้ จิตดวงนี้ไม่มีเลย ไม่ให้ใครรู้ง่ายๆ ละ ถ้าผู้หวังพึ่งเป็น พึ่งตายจริงๆ ก็อย่างที่ว่าเล่าให้ท่านฟังท่านก็แก้ปั๊บเลย มันพึ่งออกพรรษา มันต้อง ไปชนพรรษาหน้าฤดูชของ ๙ ปีนี้ถึงจะหมด เหนอ อย่างนั้นเหนอ ก็เป็นจริงๆ ชัดกันถึง เดือนพฤษภาคม ยังไม่เข้าพรรษาขาดสะบั้นไปเลย เล่าให้ท่านฟัง เอาละที่นี้เสร็จแล้วดัง ที่ว่าจริงๆ เนาะมันก็แน่นะไม่ได้สงสัยเลย

ตั้งแต่วันกิเลสขาดสะบั้นจากใจ วันนั้นมาจนกระทั่งถึงวันนี้มีกิเลสตัวใดเท่าเม็ด หินเม็ดทราย ที่จะแทรกขึ้นมาให้จิตใจกำเริบ ว่ารักบ้างชังบ้างเป็นต้นนะ ไม่มีเลย หมด นั้นมันถึงแน่ ถ้าว่าหมดหมดจริงๆ ค้นหาที่ไหนก็ไม่เจอ กระแสของกิริยาอาการมันพูด ได้ทำได้ เผ็ดๆ ร้อนๆ ก็ได้ แต่จิตมันเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่นอย่างดูดำ ว่ากล่าวใครต่อ ใครเผ็ดๆ ร้อนๆ มันเป็นธรรมไปเสีย ไม่ได้เป็นความโกรธความโมโห ถ้าหากว่ามีกิเลส

อยู่ในนั้นพอโมโหทางนี้เป็นไฟก่อนแล้ว นี่มันไม่เป็น พวกกันจำเอานะ เอาละวันนี้สายแล้ว

รับชมและรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่  
[www.luangta.com](http://www.luangta.com) หรือ [www.luangta.or.th](http://www.luangta.or.th)  
และสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*  
พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ